

Mindig van választás

Speciális oktató, felnőtt oktató, magántanár

Szakmabemutató információs mappa

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

FELELŐS KIADÓ: PIRISI KÁROLY

KÉSZÍTŐ: KANOVA CONSULTING

PÁLYAORIENTÁCIÓS LEKTOR: HARKÁNYI ADRIENNE

INTERJÚALANY: WENDLER PATRÍCIA

SZAKMAI LEKTORÁLÁS: SZABÓ EMESE

A SZAKMAISMERTETŐ MAPPA A TÁMOP 2.2.2 – „A PÁLYAORIENTÁCIÓ RENDSZERÉNEK TARTALMI ÉS MÓDSZERTANI FEJLESZTÉSE” PROJEKT KERETÉBEN KERÜLT KIDOLGOZÁSRA.

PROGRAMVEZETŐ: BORBÉLY-PECZE TIBOR BORS

A PROJEKT AZ EURÓPAI UNIÓ TÁMOGATÁSÁVAL, AZ EURÓPAI SZOCIÁLIS ALAP ÉS A MAGYAR ÁLLAM TÁRSFINANSZÍROZÁSÁVAL VALÓSUL MEG.

FOGLALKOZTATÁSI ÉS SZOCIÁLIS HIVATAL
2010

www.afsz.hu
www.epalya.hu
www.eletpalya.afsz.hu

Tartalomjegyzék

A. Feladatok és tevékenységek

B. Követelmények

C. Szakképzés

**D. Kereseti lehetőségek,
elhelyezkedési kilátások**

E. Egyéb információs források

Feladatok és tevékenységek

A következő kérdésekre kaphat választ:

- ◆ Melyek a jellemző feladatok, tevékenységek ebben a szakmában?
- ◆ Milyen anyagokkal, eszközökkel kell dolgoznia? (anyagok, szerszámok, műszerek, gépek...)
- ◆ Hol végzi a munkáját? (szabadban, műhelyben, irodában, üzletben...)
- ◆ Munkája során kikkel kerül kapcsolatba, kikkel van dolga? (vevő, ügyfél, kolléga)

“Ha arra törekszel, hogy az örök mértéket kövesd: ne botránkozz azokon, kik nem erre igyekeznek, hanem törekvéseik ingadozva ágaznak a sokféle véges és változó mérték között. Ne azt nézd, hogy mijük nincsen, hanem mijük van: mert még a legnyomorultabbnak is van olyan lelki kincse, mely belőled hiányzik. Kifogásolni, fölényeskedni bárki tud. Tanulj meg mindenkitől tanulni.”

/Weöres Sándor/

Tanulni és tanítani – kifogyhatatlan, kimeríthetetlen kút. Aki adni akar, annak mindig akad jobbító ötlete a másik ember fejlesztésére, ösztönzésére. Aki tanulni akar, annak kíváncsisága és alázata örök.

Az élethosszig tartó tanulás támogatása az Európai Unió egyik kiemelt törekvése. Az állandóan változó közegben/környezetben az állandó tanulás készsége a legtöbb, amit elsajátíthatunk: a nyitottság, az érdeklődés, önmagunk folyamatos fejlesztése ismereteink és készségeink megújítása érdekében.

A tanulásban segítenek minket a tanáraink az iskolában. Az iskolán kívül a szakoktatók, magántanárok, a szakképzéseken tanító szakemberek, a felnőttképzésben részt vevő oktatók, trénerek, tanácsadók képeznek speciális szakterületeken.

Interjút készítettünk W. Patríciával, aki felnőttoktatással is foglalkozik. Szervezet- és vezetésfejlesztési tanácsadó-trénerként mindennapjainak része egy másik ember személyes inspirálása (coaching) vagy csoportos képzése (tréning, workshop).

W. Patrícia szerint *„minden képzés, oktatás első lépése, hogy felmérjük az igényeket. A kérdéseink a következők: Hol tartanak a résztvevők? Milyen tudás, készségek, attitűd birtokában vannak? Hová szeretnék ehhez képest eljutni? Mi*

a képzés célja? A meglévő és a szükséges képességek közti rést tölti ki az oktató, a tréner, a képző.”

Melyek a jellemző feladatok, tevékenységek ebben a szakmában?

Az alábbi fő tevékenységi körök tartoznak a szakképzett oktatók és nevelők munkájához:

- A szakoktatás folyamatát az igényeknek megfelelően megtervezi és előkészíti.
- A szakmai gyakorlati és elméleti oktatásszervezéssel kapcsolatos tevékenységet végez, egyéni és csoportos szakmai foglalkozásokat szervez és vezet.
- W. Patrícia szerint *„a szervezéskor végig kell gondolni, kinek, mit, hol, milyen módszertannal és segédeszközökkel, valamint hányszor, milyen hosszan tanítunk.”*
- Ellenőrzési, értékelési és vizsgáztatási feladatokat lát el, munkakörében hitelesen kommunikál.

„A tanulás jellemzője a folyamatos visszacsatolás. Időről időre meg kell állni, és megvizsgálni, hogyan sikerült beépíteni a megszerzett tudást. Nagyban függ az oktatás formájától és tematikájától, milyen minőségi körökön keresztül vizsgáljuk a tanítás, képzés hatékonyságát. A tréningek eredményességét pl. az jelzi, mennyire sikerült a résztvevők mindennapi munkájába beolvasztani az új tudást. Egy sportoktató vagy zenetanár máshogy méri, sikerült-e elérni a célokat.”

- Szakképzettségének megfelelő oktató/képző nevelő munkát végez.
- Képzési programokat, tanfolyamokat, tréningeket tervez, szervez, vezet.
- Átfogó oktatási/képzési/nevelési tanácsadást folytat felnőtteknek.

- Szakterületének megfelelően vizsgára felkészít, és szakmai vizsgán közreműködik.
- A képzéssel kapcsolatos egyéb szakmai ügyintézési/menedzseri feladatokat lát el.
- Tananyagfejlesztéssel, képzési tematika fejlesztésével foglalkozik.

Az oktatásnak különböző célcsoportjai lehetnek. Léteznek ugyanakkor a tanításnak általános elemei, melyek korra és nemre való tekintet nélkül hasznosak. Ilyenek például:

- a pozitív hozzáállás, a fejlesztő attitűd
- az elfogadás és szeretet
- a szakterület beható ismerete
- igény a tudás örömteli átadására
- a tanítvány egyéni készségeinek felismerése, belső motiváltságának serkentése, ösztönzés

A **gyerekeknek** szóló képzéseket a játékosság hatja át. Kiemelt szerepet kaphat a mese, a mítoszok, a rajz, a tánc, a csoportos játékok, társasjátékok, ritmusgyakorlatok, a természetben végzett tevékenységek. A pozitív visszajelzés megerősíti a gyerekeket abban, hogy mi az, amit jól csinálnak.

A **felnőtt** oktatás szintén akkor örömteli, ha változatos. Nagyobb szerepet kap az ismeretek átadása, és ezek kitartó gyakorlása. A segédeszközök közül a számítógép nagyon hasznos a fejlesztésben, gyakorlásban. A pozitív visszajelzések mellett a felnőttképzésben a fejlesztendő területek közös meghatározása, a célhoz vezető út közös kidolgozása is jellemző.

Más terület a **részképességi nehézségekkel** élő emberek fejlesztése. Aki

oktatóként erre a feladatra vállalkozik, annak speciális ismeretekkel kell rendelkezni a pedagógia, fejlődéslélektan, pszichológia egyes területein is.

A teljesség igénye nélkül az alábbiakban bemutatunk néhány speciális oktatási és nevelési formát:

Felnőtt oktató

A felnőttek iskolarendszeren kívüli szakmai képzése során az adott szakterületen gyakorlattal rendelkező instruktorktató a hallgatók meglévő munkatapasztalatainak figyelembevételével tervezi és szervezi a moduláris felépítésű, gyakorlatorientált képzést/szakképzést.

- Részt vesz:
 - a képzés tananyagtartalmának megtervezésében,
 - a tananyaghozóók elkészítésében,
 - a szakmai vizsga szervezésében és levezetésében.
- A képzés során felnőttképzési módszereket alkalmaz, és alkalmazkodik a hallgatók egyéni haladási üteméhez.
- Elvégzi a képzéssel kapcsolatos adminisztrációt (pl. a hallgatók nyilvántartása).
- Felnőttoktatással foglalkoznak a trénerök is. A cégek/szervezetek/vállalatok humán erőforrás osztályának szervezésében a munkavállalók készségfejlesztő programokon vehetnek részt. Ilyenkor az igények feltérképezése, a program lebonyolítása és hatásainak mérése a tréner dolga.
- Feladata, hogy a résztvevők tudásának, készségének felmérése után megfogalmazza a képzési célokat. Ehhez a résztvevők személyiségjegyeinek és viselkedésformáinak megfigyelése alapján kiválasztja a megfelelő módszertant.

Nyelvtanár

- A nyelvtanárok idegen nyelveket oktatnak magántanárként vagy képzési intézményekben (pl. nyelviskola).
- Ismerniük, tanítaniuk kell az oktatott idegen nyelvet (szóban és írásban egyaránt), valamint a felnőtt-, illetve a gyermekpedagógia eszköztárát.
- Szókincset, nyelvtant, íráskészséget és gondolkodásmódot alakít ki és fejleszt.
- Egy idegen nyelv elsajátítása nagy kitartást követel, ezért oktatója nagy szerepet játszik abban, hogy változatossá tudja tenni óráit, és így évekig tartó elköteleződésre motiválja tanulóit.
- Más kultúrákat ismertethetnek meg a nyelvtanuláson keresztül, az egyéni és kulturális hasonlóságok és különbségek megismertetésével toleranciára nevelhetnek.
- Méri, ellenőrzi, fejleszti, a tanulók tudásszintjét, felkészíti őket nyelvvizsgára, felvételire.
- Igény szerint képes speciális nyelvtudás átadására (pl. üzleti nyelv).

Sportoktató

- Egy vagy több sporttevékenységet oktat felnőtt és/vagy gyermekcsoportokban.
- Célirányosan – szükség szerint magasabb képesítésű szakember segítségével – tervezi, szervezi és irányítja a sportolók, csapatok rövid távú felkészítését és versenyeztetését.
- Az egyéni adottságok figyelembe vételével megtanítja a sportág alapvető technikai, taktikai és játérendszer-ismereteit, játék- és versenyszabályait.
- Tudatosítja tanítványaiban az egyes edzésfeladatok jelentőségét és szerepét a sportteljesítményben.
- Megszervezi és segíti a tanítványok korszerű felkészítését kezdő szinten,

minden korosztálynak.

- Edzőmérkőzéseket és -versenyeket, illetve nyári táborokat, téli túrákat szervez, szükség szerint magasabb képesítésű szakember segítségével.
- A felkészítés részeként tanítványainak látogatást szervez kiemelkedő hazai és nemzetközi versenyekre, mérkőzésekre.
- Rendszeresen felméri sportolói edzetségi állapotát, az eredményeket hasznosítja a további felkészítésben.
- Folyamatosan elemzi és értékeli az edzéstervek gyakorlati megvalósítását, a tapasztalatokat hasznosítja a további felkészítésben.
- Kiválasztja a jó adottságokkal rendelkező fiatalokat, segíti adottságaik kibontakoztatását.
- Rendszeres kapcsolatot tart a tanítványok nevelésében és felkészítésében érintettekkel.
- A tehetséggondozással kapcsolatos tapasztalatait, észrevételeit rendszeresen megosztja magasabb képesítésű szakemberekkel, majd véleményüket, javaslataikat hasznosítja a további edzéseken.

Művészeti képzések oktatói

A művészetek nagyban hozzájárulnak egy kiegyensúlyozott és örömteli élet megteremtéséhez. (Néhány művészeti tevékenység: kerámia/fazekasság, tánc, fafaragás, nemezelés stb.) W. Patrícia szerint *„oktatóik megtanítják, miként lehet gondolatainkat, érzéseinket egy-egy művészeti tevékenységben kifejezni. Ezek a képzések nagy szerepet játszanak a kreativitás és spontaneitás megőrzésében, az önmegvalósítás megtapasztalásában.”*

A drámapedagógia oktatói is művészeti tevékenységet oktatnak, ahol elsajátítható pl. a színjátszás, az előadóművészet, az improvizáció. *„Ezek a képzések nagyban hozzájárulnak az önismeret fejlesztéséhez, ami ez egyik legfontosabb alap az életben”* – mondja W. Patrícia.

- Megtervezi az órarendet korcsoportok és tudásszint-típusok szerint.
- Beszerzi az eszközöket és az alapanyagokat, tábort szervez.
- Kialakítja műhelyét, bemutatótermét, alkotó termét.
- Beszerzi a jó minőségű gépeket, eszközöket, gondoskodik a műhely/alkotóhely és az eszközök tisztántartásáról, karbantartásáról.
- Alap- és segédanyagokat biztosít, vásárol, gondoskodik a megfelelő alapanyagok és eszközök előállításáról.
- A munka-, tűz- és egészségvédelmi előírásokat betartatja, biztosítja a műhely/alkotóház megvilágítását és fűtését.
- A tanítvánnyal együtt technikai és esztétikai szempontból rendszeresen elemzi a készterméket.
- Kiállítóhelyet keres, kiválogatja és begyűjti a kiállítandó tárgyakat.
- Megrendezi, megrendezteteti a kiállításokat, PR-tevékenységet folytat, lebontja, lebontatja a kiállítást, visszaadja a kiállított tárgyakat.

Zenetanár

Területük a művészeti oktatáshoz tartozik, nagy számuk miatt mégis külön említjük a zenetanárokat. Ők egy vagy több hangszeren játszanak, melynek elsajátítását felnőtteknek és gyermekeknek egyaránt oktatják.

- Megtanítja a hangszer használatának technikai sajátosságait.
- Szükség szerint szolfézásra oktat.
- Bevezeti tanítványait a zeneművészetbe.
- Ritmus-, dal-, hangfelismerés-játékokkal fejleszti a készségeket.
- Egyéni és csoportos fellépéseket, koncerteket, koncertlátogatást szervez.
- Zenekart, énekkart szervez, vezet.
- Képzzi magát a speciális készségű tanítványok (pl. diszlexiás gyerekek) oktatására.

Oktatás állatokkal

A speciális szakoktatók közé tartoznak azok, akik állatokkal foglalkoznak (pl. ló, kutya), és az állattal kialakított kapcsolaton keresztül tanítanak. A bizalom, a befolyásolás, a bensőséges kapcsolat kialakítása fejleszthető ezeken a programokon. Szerencsés, ha az oktató, nevelő mintát ad tanítványának az egészséges és örömteli élet lehetőségeiről.

Milyen anyagokkal, eszközökkel kell dolgoznia?

Az **oktató** munkája során alkalmazza

- a munkához szükséges tananyagokat, alapanyagokat, eszközöket, berendezéseket;
 - oktatási segédeszközöket, pl. a korszerű számítástechnikai eszközöket. Ennek során számítógépet használ (általános célra), továbbá szövegszerkesztő, táblázatkezelő és adatbázis-kezelő programokat, hálózati rendszert és internetet;
 - a programok szervezéséhez szükséges telekommunikációs eszközöket (telefon, e-mail, fax).
-
- **Felnőtt oktató, tréner:** tananyagok, könyvek, íróeszközök, számítástechnika és projektor, oktatási segédanyagok és eszközök pl. flip chart tábla, papír, filctollak stb.
 - **Nyelvtanár:** tankönyvek, tanszerek, játékok, hangkazetták, hanghordozók.
 - **Sportoktató:** sportszer, sportfelszerelés, védő felszerelések, eszközök.
 - **Művészeti képzések oktatói:** alapanyagok (pl. anyag, fa, agyag, gyapjú, fonál), segédeszközök, berendezések.
 - **Zenetanár:** hangszerek, kották, kottaállvány, tankönyvek, füzetek, íróeszközök.
 - **Oktatás állatokkal:** állatok, tisztításukhoz kellékek/eszközök, helyük

tisztításának eszközei (pl. lovardában trágyapakolás vasvillával), szükség esetén felszerelés az állatokhoz.

Hol végzi a tevékenységet?

A munkaköröket elláthatja:

- oktatást, képzést folytató intézményekben;
- gazdálkodó szervezetekben;
- non-profit (civil) szervezetekben;
- államigazgatási/önkormányzati szervezetekben.

Munkája során kikkel kerül kapcsolatba, kikkel van dolga?

Kapcsolatba kerül az alábbiakkal:

- hallgatók/tanítványok/képzési programon résztvevők;
- hozzátartozók, akik érintettek a képzésben, nevelésben;
- kollégák a képző intézményben;
- képzést megrendelő szervezet tagjai.

Követelmények

A következő kérdésekre kaphat választ:

- ◆ Milyen fizikai igénybevétellel, megterheléssel jár a munkavégzés?
- ◆ Milyen környezeti ártalmakkal, hátrányokkal járhat a szakma gyakorlása?
- ◆ Milyen egészségügyi követelményeket támaszt ez a szakma?
- ◆ Milyen egyéb tulajdonságok megléte kedvező ebben a szakmában?
- ◆ Milyen tantárgyakban kell jó eredményt elérni ehhez a szakmához?
- ◆ Milyen érdeklődési kör a legelőnyösebb ebben a szakmában?

Milyen fizikai igénybevétellel, megterheléssel jár a munkavégzés?

A képzés tartalmától függ, mekkora fizikai igénybevétel ér egy oktatót. Természetesen egy sportoktató fizikai igénybevétele a legnagyobb. Általánosságban elmondható, hogy a tanítás állandó koncentrációt, odafigyelést, jelenlétet kíván. Emellett előnyös a jó fizikai állóképesség.

Sokat kell állni, a programok előkészítéséhez és a dokumentációhoz számítógép előtt ülni. Ez megterheli a lábat, a derekat, a gerincoszlopot egyaránt.

Mozgással, sportolással, szabadban tartózkodással kell egyensúlyt teremteni.

Milyen környezeti ártalmakkal, hátrányokkal járhat a szakma gyakorlása?

A tanuló motivátlansága nagy stresszt okozhat. Hosszútávon kimerítő lehet, hogy sok emberrel kell kapcsolatot tartani. Az érdeklődés beszűkülése, az elfáradás természetesen frusztrálja az oktatót. A csoporton belül jelentkező társadalmi előítéletek kivédése is sok feszültséget okozó helyzetbe sodorhatja. A problémákkal való foglalkozás, mások gondjainak meglátása, felvállalása fokozott érzelmi igénybevételt jelenthet. Az oktatott személyek (gyerekek, felnőttek) révén személyes problémákkal, nehéz sorsokkal, olykor akár emberi tragédiákkal is találkozhat, amelyek kezelése empátiát, nagy türelmet és érzelmi stabilitást igényel.

W. Patrícia szerint *„az oktatóknak, nevelőknek szükségük van a feltöltődésre, valamint a konzultációs lehetőségre kollégáikkal, az esetmegbeszélésekre.”*

Az oktatók erőt meríthetnek tanítványaik sikereiből és fejlődésükből is.

Milyen egészségügyi követelményeket támaszt ez a szakma?

A foglalkozás gyakorlását kizáró egészségi tényező, ha a munkavállaló:

- ép hallást igénylő munka végzésére nem alkalmas
- jó beszélőképességet igénylő munka végzésére nem alkalmas
- fokozott figyelmet igénylő munkát nem végezhet
- együttműködést kívánó munkát nem végezhet

A foglalkozás gyakorlását korlátozó egészségi tényező, ha a munkavállaló:

- jó látást igénylő munka végzésére nem alkalmas
- tartós állómunkát nem végezhet
- karok/kezek/ujjak fokozott használatát igénylő munkát nem végezhet
- érzelmi megterheléssel járó munkát nem végezhet

A sportoktatóknak (és tanítványaiknak) kötelező sportorvosi vizsgálatokon kell részt venniük.

Hallássérültek kommunikációra képes hallókészülékkel végezhetik ezt a tevékenységet.

E munkaterületeknél a lelki egészség legalább annyira lényeges, mint a fizikai

állóképesség. A jó oktató kiegyensúlyozott, segítőkész, tanítványa esetleges feszültségére sem válaszolhat feszültséggel. Gondjait nem viheti be a foglalkozásokra, nem mutatkozhat rosszkedvűnek, türelmetlennek.

Milyen egyéb tulajdonságok megléte kedvező ebben a szakmában?

Az oktatói munka jó figyelemösszpontosítási és -megosztási képességet igényel. Koncentrálnia kell a tananyagra, a feldolgozás módszereire, a tanulók reakcióira, észrevételeire. E munkakörök meglehetősen változatosak és mozgalmasak, széles körű kapcsolati rendszert feltételeznek, ami elengedhetetlenné teszi az együttműködési készséget. Az oktató személyiségét pedagógiai kompetenciái, az általa oktatottakban mutatott szakértelme, valamint személyisége, elhivatottsága és jelleme hitelesíti. Akkor lehet sikeres, ha önmagát adja, ha teljes személyiségével jelen van a foglalkozásokon.

A kommunikáció területén fontos:

csoport előtti beszéd

kérdezési technikák alkalmazása

nonverbális kommunikációs jelek értelmezése, alkalmazása

megbeszélések kezdeményezése és folytatása

részvétel tárgyalásokon

Hasznos tulajdonságok:

türelem

rendszeres szemlélet

precizitás

nyitottság

megbízhatóság

kitartás

kapcsolatteremtő képesség

határozottság

empátia

stabil értékrendszer

Fejlődési (tanulási) képesség, önfejlesztés:

szakterülete fejlődésének figyelemmel kísérése

szaktudásának karbantartása

önértékelés hallgatói visszajelzések alapján

Milyen tantárgyakban kell jó eredményt elérni ehhez a szakmához?

Szükségesek a pedagógiai, pszichológiai, fejlődés-lélektani, személyiségpszichológiai ismeretek. Kellenek még az alapvető csoportdinamikai ismeretek, a felnőtt és gyermek oktatás/fejlesztés módszertanainak ismerete, a saját szakterület ismerete.

Milyen érdeklődési kör a legelőnyösebb ebben a szakmában?

„Lényeges a folyamatos fejlődés, fejlesztés igénye mind önmagunkban, mind tanítványainkban. Tanuljunk tapasztalatainkból, és legyen hitünk. Ha nekünk és tanítványainknak is vannak céljaink, akkor az ahhoz vezető utat közösen tudjuk végigjárni. Az önzetlen, szeretettel odafordulás, a megértés és elfogadás elengedhetetlen” – mondja W. Patrícia.

Az eszményi oktató szociális érzékenységgel, segíteni akarással, kreativitással, nyitottsággal jellemezhető, stabil személyiség. Ez a pálya azoknak lehet igazán vonzó, akik szeretnek emberek között dolgozni, érdeklődnek a pedagógiai, pszichológiai, szociológiai kérdések iránt, nyitottak környezetükre és általában az embereket érdeklő problémákra.

Szakképzés

A következő kérdésekre kaphat választ:

- ◆ Mit kell tanulni a szakképzés során?
- ◆ Hol történik a szakképzés?
- ◆ Milyen iskolai előképzettségre van szükség?
- ◆ Mennyi ideig tart a szakképzés?
- ◆ Milyen költségekkel jár a képzés, és kapható-e támogatás?
- ◆ Mekkora a képzésbe felvehető létszám?

A felnőttképzés szakembere az andragógus (a szó felnőttoktatást, felnőttképzést jelent).

Az úgynevezett bolognai folyamat és az Egységes Európai Felsőoktatási Térséghez való csatlakozás következtében a magyar felsőoktatás szerkezete jelentősen átalakult. Régi szakok szűntek meg, újak jöttek létre. Utóbbiak közé tartozik az andragógia alapszak is, mely a korábbi képzési rendszer négy szakjának – művelődésszervező, humán szervező, munkavállalási tanácsadó, személyügyi szervező – ismereteit kínálja. A leendő diplomásoknak sokkal vonzóbb lehet ez az új képzési forma, mert nem csupán az állami, hanem a versenyszférában is el lehet vele helyezkedni.

Ezen kívül létezik **felnőttoktató** felsőfokú végzettségre épülő szakképesítés is, melynek elvégzésével szintén be lehet tölteni a fent említett munkaköröket.

Ahhoz, hogy valaki *magánnyelvtanárként* dolgozhasson, a bölcsésztudományi kar valamely nyelvszakát kell elvégeznie.

A *sportoktatók* a felsőfokú intézmények pedagógiai és pszichológiai/természettudományi/művészeti, nevelés- és sporttudományi/testnevelési és sporttudományi/egészségtudományi/pedagógusképző karán végezhetik el a rekreációs szervezés és egészségfejlesztés, vagy a sportszervező, esetleg a rekreáció szakot.

Azon hallgatók, akik az egyes felsőfokú intézmények zenei karán az alapképzés után elvégzik a tanári MA szakot, *zenetanár* szakképzettségre tesznek szert.

Mit kell tanulni a szakképzés során?

Andragógia alapképzési szak

- **alapozó ismeretek:**
 - filozófiatörténet
 - társadalmi ismeretek
 - kommunikáció

- informatika
- könyvtárismeret, könyvtárhasználati ismeretek
- **pedagógiai-pszichológiai alapozás:**
 - pedagógiai: bevezetés a pedagógiába, neveléstörténet, neveléstan, didaktika, nevelés- és művelődésfilozófia
 - pszichológiai: bevezetés a pszichológiába, fejlődépszichológia, szociálpszichológia, a tanulás és a gondolkodás anatómiai, élettani és fejlődésbiológiai alapjai, a nevelés pszichológiai alapjai
 - társadalomismereti: a társadalomtudományi kutatások módszertana, közgazdasági és jogi ismeretek, vezetéselmélet
 - Európa-tanulmányok: az EU integrációs és oktatáspolitikája, nemzetközi szervezetek, struktúrák, döntési folyamatok
- **általános szakterületi ismeretek:**
 - az andragógia alapjai: andragógiaelmélet, tudományelméleti és tudományfilozófiai
 - andragógia-történet és összehasonlító andragógia: az andragógia története, felnőttképzési forrás- és dokumentumelemzés, összehasonlító andragógia
 - egyetemes és magyar művelődéstörténet
 - a felnőttképzés és az emberi erőforrás fejlesztés elmélete: emberi erőforrás-elméletek, a felnőttképzés gazdasági és jogi környezete, marketing és minőségbiztosítási alapismeretek
 - felnőttoktatási rendszerek, munkaerő-piaci képzések, minőségirányítás: formális, nem formális és informális képzési rendszerek tervezése, szervezése, irányítása és minőségbiztosítása
- **a szakirányok szakmai ismeretei:**
 - **felnőttképzési szervező:**
 - oktatásmarketing – piackutatás

- a felnőttképzések tervezése
- a felnőttképzés jogi szabályozása
- a felnőttképzés módszertana és eszközrendszere
- **munkavállalási tanácsadó:**
 - munkaerő-piaci ismeretek
 - pályaismeret
 - a tanácsadás elmélete és módszertana
 - szakpszichológiai intézményi gyakorlat
- **művelődésszervező:**
 - a kultúraközvetítés elméleti és történeti aspektusai
 - kultúraközvetítő intézményrendszerek
 - médiaismeret
 - tér-társadalom-kultúra
 - művelődésszociológia ismeretek
 - kulturális/művészeti menedzsment
 - szociokulturális animáció
 - kulturális vállalkozások
 - marketing, PR
 - művelődés-gazdaságtan
 - nonprofit szektor és menedzsmentje
 - szakmai gyakorlat
- **személyügyi szervező:**
 - munka-, vezetés- és szervezetszociológia
 - munka- és társadalombiztosítási jog
 - munkaerőgazdálkodás-foglalkoztatáspolitikai
 - humán erőforrás-fejlesztés
 - személyügyi menedzsment
 - személyügyi-munkaügyi technikák

- szakmai gyakorlat

Szakmai gyakorlat:

A felnőttképzést folytató intézményekben teljesített külső gyakorlatot, továbbá a választott szakiránynak megfelelő gyakorlatot tartalmazza.

Az alapképzési szakon szerezhető végzettségi szint:

- *végzettségi szint:* alapközet (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BA)
- *szakképzetség:* andragógus (megjelölve a szakirányt)
- *választható szakirányok:* felnőttképzési szervező
munkavállalási tanácsadó
művelődésszervező
személyügyi szervező
- *a szakképzetség angol nyelvű megjelölése:* Andragogist
- *választható szakirányok angol nyelvű megjelölése:*

Specialization in Adult Education Management

Employment Counselling

Cultural Management

Human Management

Andragógia mesterképzési szak

- **az alapképzésben megszerzett ismereteket tovább bővítő ismeretkörök:**
 - az andragógia közgazdaságtani, politológiai és jogi aspektusai
 - az andragógia filozófiai, etikai, társadalomelméleti, tudományelméleti, és antropológiai kérdései
 - kutatás a felnőttoktatásban (statisztikai elemzések)
- **kötelező ismeretkörök:**
 - andragógiai elméletek: gazdasági, tanuláselméleti, humán erőforrás-

- fejlesztési, kommunikációs aspektusok
- a felnőttképzés mentálhigiénéje és ergonómiája
- pályaaorientáció-pályakorrekció
- felnőttképzési curriculum-tervezés, kompetencia-alapú és moduláris képzések fejlesztése
- a felnőttoktatás didaktikája és módszertana: tanítási, tanulási módszerek, ICT, teljesítményértékelés, APL, APEL
- a képzés értékelése, minőségfejlesztése
- **szakirányok szakmai ismeretei:**
 - *képzési vezető*
 - szociálandragógia: a munkaerőpiac szociológiája, célcsoportjainak pszichológiája, szociálpszichológia
 - a felnőttoktatás menedzsmentje: felnőttképzési intézmények szervezése, vezetése, pályázatírás és projektmenedzsment
 - andragógiai kompetenciák fejlesztése: képzési programok a gyakorlatban (programtervezés), tananyagok a gyakorlatban (tananyagtervezés), képzésmódszertani tanácsadás
 - európai dimenzió a felnőttoktatásban, felnőttoktatási rendszerek: diakronikus és szinkronikus összehasonlítás az európai felnőttoktatásban, a munkaerőpiac diagnózisa
 - *geronto-andragógus*
 - szociálandragógia: gerontológia, az időskor pszichológiája, az időskor szociológiája
 - a felnőttoktatás menedzsmentje: az idős korúak intézményrendszere (szervezés és vezetés), pályázatírás és projektmenedzsment
 - andragógiai kompetenciák fejlesztése: az időskori konfliktusok kezelése, közösségfejlesztés az időskorban, aktív időskor
 - európai dimenzió a felnőttoktatásban, felnőttoktatási rendszerek:

idősek az Európai Unióban, gerontoeducáció

A mesterképzési szakon szerezhető végzettségi szint:

- *végzettségi szint:* mesterfokozat (magister, master; rövidítve: MA)
- *szakképzettség:* okleveles andragógus
- *a szakképzettség angol nyelvű megjelölése:* Master of Andragogy

Felnőttoktató

Felsőfokú iskolai végzettségre épülő OKJ-s szakképesítés. Az elméleti és gyakorlati képzés aránya 60 / 40 százalék.

A szakképesítés követelménymoduljai:

- *a felnőttképzés stratégiai- és feltételrendszere*
 - a hazai foglalkoztatás- és szakképzés-politika középtávú stratégiája, reformok
 - minőségbiztosítási rendszerek a felnőttképzésben
 - a felnőttképzési szükséglet területi tervezésének alapjai
 - a felnőttképzés céljai, funkciói, területei, irányítási-, jogszabály-, intézmény-, finanszírozási és támogatási rendszere
 - az emberi erőforrás-fejlesztés kulcsszerepe a világgazdasági versenyben, a tudástársadalom és a tanuló-társadalom nemzetközi kritériumai
 - az Európai Unió foglalkoztatási stratégiája, az egész életen át tartó tanulás filozófiája
- *általános célú felnőttképzés, a kulcskompetenciák, felnőttképzési szolgáltatások*
 - a munka világa kulcsképeségeinek jelentősége; az EU 2006. évi referenciakerete a kulcskompetenciákról
 - az alapkészségek: a kommunikációs (anyanyelvi és idegennyelvi), a matematikai és a természettudományos, illetve digitális kompetenciák

tartalma

- szociális és állampolgári kompetenciák tartalma
- kulturális tudatosság és kifejezőképesség tartalma
- a tanulás elsajátításának módszerei
- a felnőttek pálya- és karriertervezésének elméleti alapjai
- a felnőttképzési szolgáltatások célja, típusai, kötelező és választható szolgáltatások, a szolgáltatások intézményrendszere
- a pályaorientáció és pályakorrekció gyakorlati szempontjai, a pályatanácsadás fő tartalma
- az elhelyezkedési tanácsadás fő tartalma
- álláskeresési technikák
- az előzetes tudás szintfelmérésének elméleti és gyakorlati szempontjai
- *a szakképzés tartalma és rendszere*
 - szakképesítési rendszerek (európai és hazai)
 - az Országos Képzési Jegyzék felépítése és tartalma
 - a szakmai és vizsgakövetelmények rendszere és fő tartalma
 - vizsgarendszer és vizsgakövetelmények
 - központi programok felépítése és fő tartalma
 - szakképesítő bizonyítványok rendszere, az EUROPASS rendszer
- *az andragógia elmélete, a felnőttoktatás módszertana*
 - a felnőttkor, a felnőttég kritériumai, a felnőtt tanulók főbb jellemzői
 - felnőttoktatás kialakulásának és fejlődésének rövid történeti áttekintése
 - a felnőttoktatás és pedagógia tudományának különbségei
 - felnőttoktató alapfogalmak
 - tanuláslélektani alapelvek, a felnőttkori tanulás pszichológiai jellemzői, motivációi, előnyös és hátrányos környezeti hatások
 - a formális, a nem-formális, és az informális oktatási, képzési és nevelési folyamatok tanulási jellemzői (azonosságok-különbségek)

- a felnőttek oktatásának-képzésének didaktikai alapelvei
- a kompetencia fogalma; az ismeret, a készség, az attitűd és a képesség korszerű értelmezése
- a felnőttoktatási módszerek típusai, a módszerek kiválasztását befolyásoló tényezők
- a szemléltetés és a tanári kommunikáció módszerei
- gyakorlatok/tréningek vezetésének módszerei
- tanulói teljesítmény-értékelési módszerek
- a távoktatás elméleti alapjai, funkciói, jellemzői, módszerei és eszközei
- távoktatási rendszerek szervezése
- az e-learning elméleti és gyakorlati alapjai, a digitális távoktatás jövője
- *a képzési folyamat tervezése és irányítása, minőségbiztosítás*
 - szervezet- és vezetéselméleti alapfogalmak
 - a képzéstervezés és szervezés személyi és tárgyi feltételei, biztosításuk módja
 - szakmai/szakképesítő és kiegészítő programtípusok tervezése
 - a moduláris programtervezés (curriculum-tervezés) elméleti és gyakorlati alapjai
 - kompetencia-alapú és moduláris tananyagok, taneszközök tervezésének módszerei
 - a programok és a tananyagok elkészítésével, a képzésekre történő biztosítással kapcsolatos ügyviteli feladatok és módszerek
 - a modulzáró- és a szakképesítő vizsga előkészítésének és szervezésének feladatai
 - oktatási és képzési programok információs (reklám) anyagai készítésének jogszabályi előírásai, tartalmi és formai követelmények
 - az információs- és reklámanyagok gyakorlati kivitelezésének fő szervezési szempontjai

- felnőttképzési tevékenységhez kapcsolódó pénzügyi alapismeretek, szabályok
- statisztikák készítésének jogszabályi előírásai, a kötelező adatszolgáltatás feladatai
- irodatechnikai eszközök kezeléséhez szükséges alapismeretek
- pályázatokon való részvétellel kapcsolatos ismeretek
- minőségbiztosítás tervezése és megvalósítása a felnőttképzésben

Hol történik a szakképzés?

A felsőfokú képzés felsőoktatási intézményekben történik nappali, illetve levelező tagozaton. Bővebb információ szereshető a www.felvi.hu honlapról.

A mesterképzési szak jelenleg csak a Zsigmond Király Főiskolán indul, 2010. szeptemberétől.

Az OKJ-s tanfolyam a képzést indító intézmények által kijelölt helyszíneken történik, és kizárólag felnőttképzésben tanulható.

A szakképesítéssel kapcsolatos részletes információk megismerhetők a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet honlapjának (www.nive.hu) Szakképzési dokumentumok és Adatbázisok menüpontja alatt, valamint a Nemzeti Pályaorientációs Portálon (www.eletpalya.afsz.hu).

Milyen iskolai előképzettségre van szükség?

A felsőoktatási képzéshez szükséges iskolai végzettség az érettségi vizsga.

A szakképesítésre jelentkezés feltétele a felsőfokú iskolai végzettség (főiskola/BA /BSC, vagy egyetem/MA /MSc).

Mennyi ideig tart a szakképzés?

Az alapképzés időtartama nappali, illetve levelező tagozaton egyaránt 6 félév.

A mesterképzés időtartama nappali, illetve levelező tagozaton egyaránt 4 félév.

A szakképesítés időtartamát mindig a képzést indító intézmény határozza meg.

Az órák száma az Országos Képzési Jegyzék alapján 340 óra, de általában ennél kevesebb óraszámmal indulnak a felnőttoktató tanfolyamok.

Milyen költségekkel jár a képzés, és kapható-e támogatás?

Az alapképzés államilag támogatott és költségtérítéses formában indul. A költségtérítés díja évente változhat, a 2009/2010-es tanévben:

- nappali tagozaton: 95.000 - 204.000 Ft/félév,
- levelező tagozaton: 90.000 - 170.000 Ft/félév között mozgott.

A mesterképzés költségtérítéses formában indul. A költségtérítés díja évente változhat, a 2010/2011-es tanévben:

- nappali tagozaton: 220.000 Ft/félév,
- levelező tagozaton: 200.000 Ft/félév.

A szakképesítés esetében a tanfolyam díjai évente és intézményekként változnak. Ezért a képzést indító intézményeknél érdemes beszerezni az aktuális árakról, valamint a lehetséges támogatásokkal kapcsolatos információkat. A tanfolyam díján felül még vizsgaköltséggel is számolni kell.

Mekkora a képzésbe felvehető létszám?

Az egyes szakirányok csak megfelelő számú jelentkező esetén indulnak. Az alapképzésbe felvehető létszám a 2009/2010-es tanévre vonatkozik, és költségtérítéses formájú párjával együtt adjuk meg.

- Nappali tagozaton:
 - minimális létszám: 10 - 30 fő,
 - irányszám: 30 - 200 fő között volt.

- Levelező tagozaton:
 - minimális létszám: 10 - 75 fő,
 - irányszám: 40 - 300 fő között volt.

A mesterképzésbe felvehető létszámot a képzést indító főiskola határozza meg. ezért ezzel kapcsolatban a www.zskf.hu honlapon érdemes tájékozódni.

A szakképesítésre felvehető létszámot szintén a képzést indító intézmény határozza meg, ezért ezzel kapcsolatban is ott érdemes tájékozódni.

Milyen karrierlehetősége lesz ezzel a végzettséggel?

A pályakezdő andragógusok számos területen elhelyezkedhetnek, az állami, önkormányzati, nonprofit és vállalkozói szférában egyaránt. Az álláslehetőségek szakirányonként eltérőek lehetnek.

A lehetőségek a teljesség igénye nélkül:

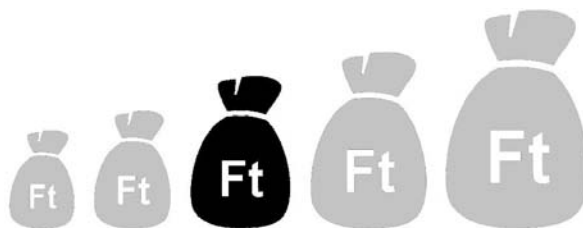
- felnőttképzési menedzser
- személyügyi tanácsadó
- pályaválasztási tanácsadó
- tréner-menedzser
- animátor
- kulturális szervező
- rendezvényszervező
- impresszárió
- marketingmenedzser
- személyzeti asszisztens

Kereseti lehetőségek, elhelyezkedési kilátások

A következő kérdésekre kaphat választ:

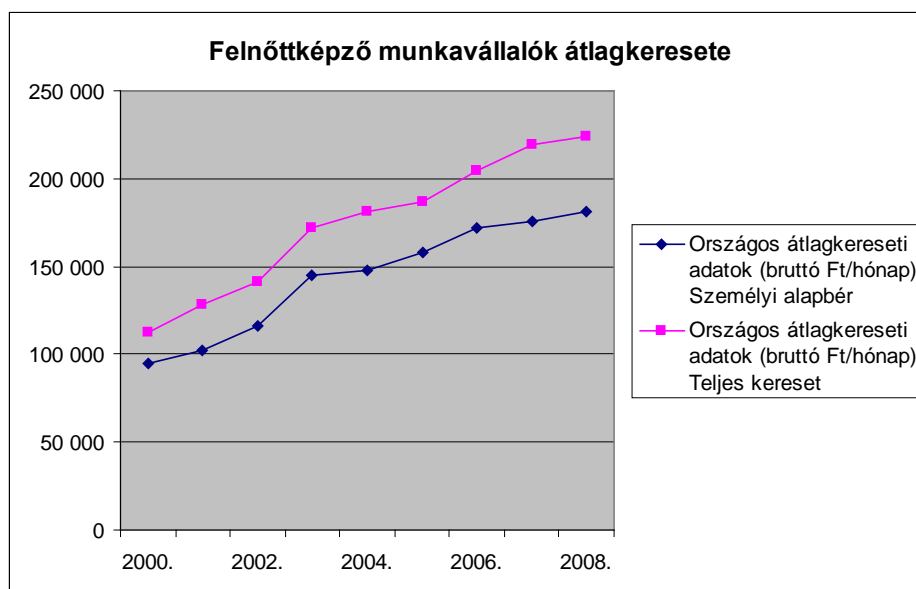
- ◆ Hogyan alakult az átlagkereset a szakmában?
- ◆ Hányan szereztek szakképesítést az elmúlt időszakban?
- ◆ Hányan dolgoznak ebben a szakmában?
- ◆ Mekkora a munkaerő iránti kereslet ebben a szakmában?
- ◆ Hogyan alakult a munkanélküliek száma?
- ◆ Milyen más foglalkozási területre válthat át az ember viszonylag könnyen?

Hogyan alakult az átlagkereset a szakmában?

A felnőtt képzőként dolgozó munkavállalók átlagkeresete 220.000 Ft körül alakult 2008-ban.

Ebben a szakmában az átlagjövedelem folyamatosan emelkedik. A szakmai gyakorlat szerint ez az átlagbér 160.000 és 260.000 Ft között változhat. Ezzel a kereseti kilátással a foglalkozás az országos átlagkeresetnek megfelelő szintet ér el.

Forrás: <http://www.epalya.hu/munka/foglalkozas.php>

A foglalkozásra jellemző átlagkeresettel kapcsolatos információk megtalálhatók az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján: <http://foglalkozasok.afsz.hu>.

Hányan szereztek szakképesítést az elmúlt időszakban?

Az andragógia szakon végzettek számáról a képzés újszerűsége miatt még nem állnak rendelkezésre statisztikai adatok. Nincs pontos adat arról sem, hányan választották szakmájuknak a felnőttképzési munkaterületet a régebben

művelődésszervező szakon végzettek közül. Támponot jelenthet viszont, hogy 2008-ban 1342 fő szerzett diplomát művelődésszervező szakon. A magánnyelvtanári szakma gyakorlásához alapvetően nyelvszakos bölcsész diploma szükséges. A felsőoktatási statisztika szerint 1887 fő szerzett diplomát valamelyik felsőoktatási intézmény nyelvtanári szakán. A szakma további elágazásában a sportoktatói felsőfokú képzést 50 fő végezte el 2008-ban.

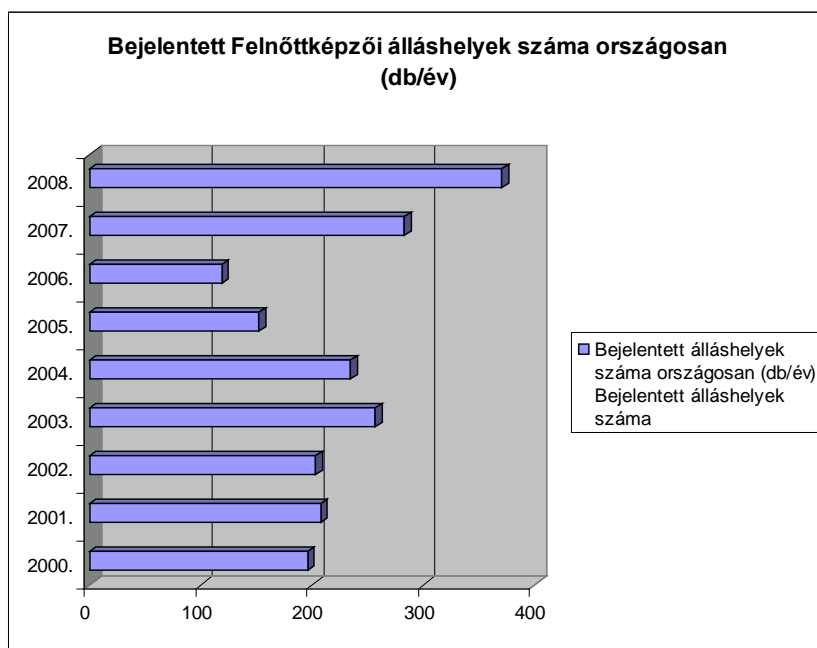
Hányan dolgoznak ebben a szakmában?

A 2008-as adatok alapján az országban 1471 fő dolgozott egyéb speciális oktató, nevelő foglalkozásban.

Mekkora a munkaerő iránti kereslet ebben a szakmában?

Rövidtávú előrejelzés a szakma iránt mutakozó keresletről: **enyhe emelkedés**

A bejelentett állások száma csupán kis mértékben változott 2000 és 2006 között, 2007-től azonban emelkedés tapasztalható. Ha figyelembe vesszük az évi 1300 fős utánpótlást, megállapíthatjuk, hogy a szakmában munkát keresőknek nehézségei adódhatnak.

Forrás: <http://www.epalya.hu/munka/foglalkozas.php>

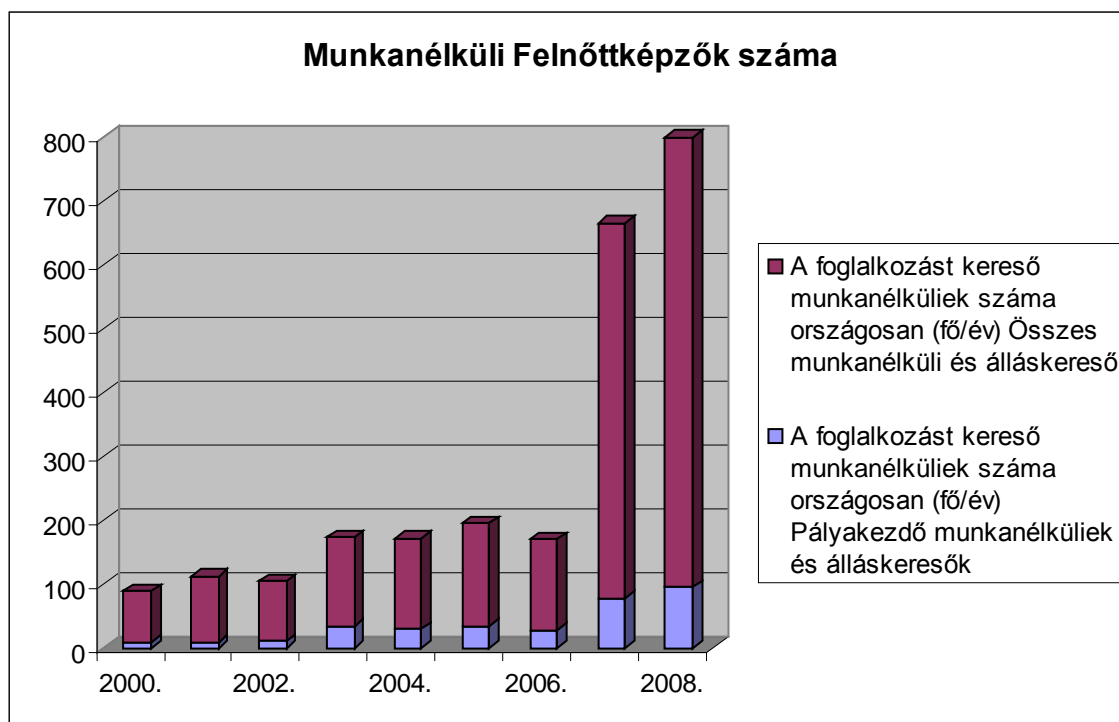
Az Európai Unió által működtetett EURES-portálon közzétett álláshirdetések az EURES-tagoktól és partnerektől származnak, ezen belül is elsősorban az európai állami foglalkoztatási szolgálatoktól. A weblapra 2005-től fokozatosan felkerül valamennyi állás, melyet az európai állami foglalkoztatási szolgálatok hirdetnek meg. Az álláshirdetések számos foglalkozás művelőinek szólnak, valamint állandó és szezonális munkalehetőségeket is kínálnak. Tájékoztatást nyújtanak továbbá többek között a pillanatnyi kereseti lehetőségekről is az egyes országokban, köztük természetesen Magyarországon is.

Elérhetőség: www.europa.eu.int/eures/index.jsp

Hogyan alakult a munkanélküliek száma?

Munkanélküliek számának változása 2008-ban: **csökkenés**

2007-től rendkívüli változások következtek be a felnőtt képzők munkaerőpiacán. Valószínűleg a túlképzés miatt hirtelen jelent meg álláskeresőként például a művelődésszervezői végzettséggel rendelkezők tömege. Ez 2 év alatt megnégyszerezte a munkanélküliek számát.

Forrás: <http://www.epalya.hu/munka/foglalkozas.php>

További elhelyezkedésre, munkaerő-piaci tendenciákra vonatkozó adatok érhetők el a www.afsz.hu weboldalon a Statisztika menüpontja alatt.

Milyen más foglalkozási területre válthat át az ember viszonylag könnyen?

- felnőttképzési szervező
- munkavállalási tanácsadó
- művelődésszervező
- személyügyi szervező

Egyéb információs források

- **Elektronikusan elérhető információs források**
- **Nyomtatott kiadványok**

A tájékozódást segítő kiadványok:

Felsőoktatási felvételi tájékoztató (Oktatási Minisztérium, Országos Felvételi Iroda) Évente megjelenő kiadvány.

A felsőfokú tanulmányokra készülő fiataloknak és felnőtteknek összeállított tájékoztató, melynek segítségével választhatnak intézményt, szakot az egyetemek és főiskolák világából.

Magyar Közlöny (Magyar Hivatalos Közlönykiadó Kft.)

A Magyar Közlönyből a szakképzéssel kapcsolatos hatályos jogszabályokról lehet tájékozódni.

Felsőoktatási vizsgakövetelmények (Educatio Társadalmi Szolgáltató Kht.)

Évente megjelenő kiadvány.

A kötet az érettségi kormányrendelet által meghatározott kötelező és a választható érettségi tárgyak követelményeit közli közép- és emelt szinten.

A választható tárgyak közül a gyakrabban választott és a felsőoktatási intézményekbe bejutáshoz leggyakrabban szükséges tantárgyak követelményeit ismerteti. A kötelező tárgyak vonatkozásában közli az Országos Közoktatási Intézet által összeállított érettségi feladatsorokat és azok megoldásait.

További ajánlott kiadványok:

- 200 x szép szakma (MFPI, letölthető kiadvány 2010)
- Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere – FEOR-08 (KSH, 2011. január 1-jén lép hatályba)
- Iskolaválasztás előtt 2010 (MFPI, Bp., évente megjelenő kiadvány)
- Országos Képzési Jegyzék (NSZFI, Bp., 2009)
- Százszorszép szakma (MFPI, Bp., letölthető kiadvány 2009)

Ajánlott honlapcímek:

www.afsz.hu – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapja

www.budapestedu.hu/palyavalasztas – Fővárosi Oktatási Portál: hírek, rendezvények, dokumentumok

<http://ec.europa.eu/eures> – az európai állás- és tanulmányi lehetőségekkel kapcsolatos információk felkutatását megkönnyítő portál

<http://ec.europa.eu/ploteus> – a PLOTEUS (Portal on Learning Opportunities throughout European Space) az európai tanulási lehetőségekről informál

www.epalya.hu – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat pályaaorientációs és pályakorrekciós információs bázisa

www.fisz.hu – a Felvételi Információs Szolgálat (FISZ) portáloldala

www.felvi.hu – az Országos Felsőoktatási Információs Központ honlapja

www.fovpi.hu – a Mérei Ferenc Pedagógiai Intézet honlapja; számos információt, szolgáltatást kínálnak a pályaválasztással kapcsolatban

<http://portal.ksh.hu> – a Központi Statisztikai Hivatal honlapja, számtalan adat, információ, kimutatás többek között a munka világával kapcsolatban

www.nive.hu – a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet honlapja

www.nyak.hu – a Nyelvvizsgáztatási Akkreditációs Központ honlapja

www.npk.hu – a Nemzeti Pályainformációs Központ honlapja

www.ofi.hu az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet honlapja

www.oh.gov.hu – az Oktatási Hivatal honlapja

www.okm.gov.hu– az Oktatási és Kulturális Minisztérium honlapja

www.scholarship.hu – a Magyar Ösztöndíj Bizottság honlapja. Információk külföldi ösztöndíjakról

www.sulinet.hu – Az Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Honlapja; információk és szolgáltatások többek között diákoknak, hallgatóknak

www.szmm.gov.hu – a Szociális és Munkaügyi Minisztérium honlapja

www.tka.hu – a tudásközpontként működő, az EU-s támogatásokról képzéseket nyújtó, nemzeti nemzetközi oktatási-képzési pályázati programokat kezelő Tempus Közalapítvány honlapja

A gazdaság által igényelt szakmákról információk a következő oldalon szerepelnek: <http://www.oh.gov.hu/szakkepzes/szakiskolai-osztondij>.

A szakmai tájékozódást segítő honlapok:

www.andragogus.hu – az andragógia szakosok kerekasztala: hírek, gyakorlati helyek, ösztöndíjak

www.fszoel.hu – a Felnőttképzési Szakértők Országos Egyesülete honlapja

www.mmikl.hu – a Magyar Művelődési intézet és Képzőművészeti Lektorátus honlapja

<http://www.atudakozo.hu/oktatas> –

<http://felnottkepzes.lap.hu> – a lap.hu család hasznos linkgyűjteménye a felnőttképzésről